

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Volumen ...**

Ivstitia Et, Ivs. Sex Libris totidem Tractatus appono, nempe de rerum
Dominio, de Restitutione, de Contractibus Gratuitis, de Contractibus
Onerosis, de Contractibus Fortunæ, de Contractibus Adminicularis, de
Quasi-Contractibus, & nonnullis Innominatis

Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1663

Cap. 11. Circa Decimas Prædiales.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80681](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80681)

Sectio II. Dubia De Præcepto V. 147

bio expensæ in victu ac vestitu personæ & famulorū eius factæ. At si orū ex ipso ministerio non habent, haud sunt deducenda.

CAPVT XI.

Circa Decimas Prædiales.

DVBIVM XIX.

An debeatur Decima de palca comminuta post triturationem, ex vi iuris?

¹¹⁰ **S**UPPONO de omni grano tritico scilicet nordeo, & aliis deberi decimā. Quia sic habetur expresse in cap. Non est de decim. vbi sic Celestinus III. Re vera sicut Sancti illi aures in suis tradiderunt scripturis, de vino, grano, fructibus arborum, pecoribus, hortis, negotiatione, de ipsa etiam militia, de venatione, & de omnibus bonis decima sunt Ministris Ecclesiæ tribuenda. Quæstioni autem do, num de messium palles decimæ sint ex vi iuris reddenda?

¹¹¹ Reddenda non sunt post triturationem. Quia tunc palles in fructu non sunt, sicut cum soluitur frumentum in glebis. Igitur post separationem à granis non debent palles inter fructus annumerari. Sic Speculat. tit. de decim. c. Qualex.

¹¹² Post triturationem etiam sunt reddenda. Quia de omni fructu decima debetur, c. Nuncios sed palles sine integra, siue contrita est fructus; leg. fin. §. si usufructuarius messem. ff. quemadmodum usufructus leg. si in fine, C. de servit. & aqua. Et quia palles nascitur in agro per humanum laborem ad humanam utilitatem: ergo ex ea, iuris vi, decima debetur. Ita Suar. tom. 1. de Relig. libr. 1. cap. 34. num. 2. Azor. l. 7. c. 35. q. 9. Palao to. 2. tr. 10. d. vni. pun. 7. n. 1. Fagund. præc. §. l. c. 4. n. 2. Rebus. tr. de decim. q. 8. n. 3. Abul. ad cap. 23. Mat. q. 154. & alij.

¹¹³ Certe de facto nulla est obligatio decimandi de palles in multis regionibus, eo quod apud illas præscriptum sit legitime, ne obnoxie decimationi sint: de iure tamen debetur decima de palles integra, aut trituratione comminuta. Nam decima debetur ex manipulis segetum, sicut ex terra metuntur, & in rigore sic debent fructus decimari, cum tota illa materia sit terræ fructus, & ideo iura sepe sub nomine segetum, vel messium loquuntur, cap. Ad Apostolic. de decim. Ergo quomodo post triturationem decimæ de grano reddantur, idem ius manet in palles.

DVBIVM XX.

An ex mororum foliis sint ex iure Decima reddenda?

¹¹⁴ **D**E arborum fructibus decima reddenda est nepe de vino, oleo, nucibus amygdæ, Escob. & Mend. Theol. Moral. Tom. V. P. II.

lis, castaneis, &c. c. Decima 16. q. 1. c. Cum homines, c. non est, de decim. in quibus præscribitur, ut de omnibus arborum fructibus decima solvatur. Quæstionem verò, num ex vi textuum horum, ce ex foliis mororum decima sit ex iure reddenda? Non reddenda ex iure, sed solum ex consuetudine. Quia textus de fructibus arborum loquuntur, non de foliis, quæ fructuum nomine intelliguntur. Sic Seraphin. decis. 827. Rot. apud Fatnac. decis. 528. n. 3. Barbo. l. 3. de iure Ecclesiæ, c. 26. §. 1. nu. 8. & ad cap. Nuncios, de decim.

Ex iure quidem, & non solum ex consuetudine reddenda est. Quia ex iure solvenda sunt decimæ ex omnibus arborum fructibus: sed folia mororum est principalis earum fructus arborum bombicum nutritioni deferuiens. Ergo ex foliis hæc decima debetur. Ita Barbo. ad cap. Non est, de decim. Decis. Rotæ Rom. 416. quam refert Postius to. 2. de manuten. pag. 378.

Profecto ideo debetur ex iure reddi de palles decima, quia inter fructus computatur animalium deferuiens nutritioni in hominum utilitatem. Ergo ob eandem rationem debentur mororum folia inter fructus computari. Deferuiunt enim mori folia ad bombicis cibos & in hominum lucrum: Vnde de illis cōsequenter decima Ecclesiæ erit reddenda.

DVBIVM XXI.

An debeatur Decima ex vi iuris de croco, mentha, cymino, anetho aliisque minutis oleribus, quæ vel in cibum, vel in condimentum ciborum in hortis nascuntur?

¹¹⁵ **C**ertum est deberi de blado, fabis, pis, & aliis leguminibus cap. Ex multiplici, de decim. Item de caulibus, lactucis, rapis, pastinacis, & aliis oleribus. cap. Nonnulla recolo. est expresse præcipitur, ut etiam ex hortis, id est, ex rebus quæ ex hortis proveniunt, decimæ solvantur. Difficultas est circa minuta illa olera, num de illis decimæ debeantur?

¹¹⁶ Non debetur. Quia minuta illa olera non tam ad lucrum, quam ad usum proprium & ad possidentium voluptatem ex hortis colliguntur. Sic D. Tho. 2. 2. q. 87. a. 2. ad 3. Sotos l. 9. de iust. q. 4. a. 2. ad 3. Palao to. 2. tr. 10. d. vni. pun. 7. n. 1. Filliac. tr. 27. p. 2. n. 218.

¹¹⁷ Debetur omnino. Quia sic habetur cap. Ex multiplici, præcipiente quidem, præter legumina, de minutis aliis, quæ in hortis nascuntur, soluenda esse decimā. Porro de hisce minutis oleribus in veteri Testamēto decimæ solvebantur, ergo & ex Ecclesiastico iure soluendæ sunt: circa hoc enim Testamētum nostrū veteris præscripta imitatur. Ita Mantica decis. 341. Abul. ad cap. 23. Mat. q. 152. Azor. l. 7. c. 35. q. 9. Moneta c. 4. n. 4. Barbo. ad cap. Non est, de decim. numer. 4. & 5. Leand. præc. §. d. 4. qua. sion. 10.

¹¹⁸ Probabilius hoc esse affirmo. Nam licet singula de his parua, nulliusque estimationis

¹¹⁵ Ex iure reddenda non est.

¹¹⁶ Ex iure est reddenda.

¹¹⁷ Idem affirmo.

¹¹⁸ Nonnulla recolo.

¹¹⁹ Non debetur.

¹²⁰ Debetur plane.

¹²¹ Hoc probabilis esse.

mationis esse videantur: tamen omnium cumulus magni æstimari debet, & necessarius ad commodā sustentationem Ministrorū Ecclesiæ. Nec refert, quod ad lucrum colligi ex hortis non soleant, sed ad propriam domini commoditatem, si ipsa commoditas pretio sit æstimabilis. Si autem rogetes, num decima, quæ de oleis hisce reddenda est, soluenda sit in specie propria, an in pecunia respondeo, in pecunia reddendam. Nam sic fert consuetudo, & sic fuit in Rota decisum Iulij s. ann. 1193. ut refert Barbosa *citatur*. Secus dixerim de fabarum, cicerū, & huiusmodi leguminum decima: consuetudo enim obtinuit, ut in speciebus leguminum solvatur.

DVBIUM XXII.

An ex consuetudine introducta, & præscripta quis debeat adhuc de feno, oleis, & leguminibus, decimas soluere absolute?

122
Aliqua
suppono.

Scio de iuris rigore, decimā esse soluendam de feno, de oleis, de leguminibus, de pascuis, seu pratis, etiam si ad culturam fuerint redacta: de lignis nemorū, de lino, canape, de aurifodinis, argentifodinis, lapicidinīs, & aliorum metallorum venis &c. de molendinis aqua vel vento tracti, vel quæ hominum, bestiarūve tractu mouentur: item ex domorum pensionibus, ex prouentibus, qui ex clibanis, seu furnis proueniunt, ex Saccharo, &c. Quia ex iure de omni terræ fructu sunt decimæ reddendæ, Quæ quidē decimæ ubique soluitur, nec video consuetudinē contrariam circa præcipuos, quos assignari, fructus præualere. Solummodo dubitarim nū quis debeat ex consuetudine introducta, & præscripta decimas adhuc soluere de feno, oleis, & leguminibus absolute?

123
Iam nondum
bet soluere.

Abolute iā non debet. Quia in toto orbe Christiano iā viget consuetudo, de his minimis decimas reddendi. Sic Couarr. l. 1. *variatur*. c. 17. numer. 8. citans Paulum Castrensem *libr. 2. consil. 17.*

124
Adhuc debet
alicubi
soluere.

Adhuc debet alicubi soluere. Quia non est in toto Christiano orbe huiusmodi consuetudo non soluendū introducta. Ita Azor. l. 7. c. 35. q. 9. factus *Prædialis quoque decima ex multis fructibus præsertim minutis alicubi non soluitur, ut ex herbis, oleis, leguminibus*. Alicubi autem, non ubique. Ergo absolute quis non liberatur iam ab huiusmodi decima reddenda.

125
Auctoritas
resolutio.

Certum omnino est, ubi iā consuetudo de his non decimandi præscripsit, nullatenus quæ debere decimas soluere; contra ius enim præualeat consuetudo. Vbi vero non præscripsit debet profecto, cum ex rigore iuris teneatur. Vnde nec absolute quis adhuc soluere debet, nec absolute iā liber euadit; alicubi namque, non ubique consuetudinem vigere à testibus oculatis didici.

DVBIUM XXIII.

An possit consuetudine introduci, ut ante fructuum decimationem, semen mandatum terra, & aliæ expensæ deducantur?

126
Nonnulla
præmittit.

Scio, ex fructibus prædiorum, iure præscribente, soluendas esse decimas absque aliqua impensarum deductione. cap. *Non est*, cap. *Pa'oralis*. cap. *Tua nobis* cap. *cum nobis*, de decim. Scio, nullatenus detrahendum prius esse semen quod terræ mandatum fuit ex tritico, hordeo, & similibus. cap. *Tua nobis*, & §. *Igitur*. Scio non posse licite detrahi semen etiam casu, quo non plures fructus nascantur, quam feminis quantitas fuerit, omnibus Doctoribus asserentibus. Scio, decimas esse soluendas, prius quam ex fructibus tributa, census, aut quæuis alia debita deducantur. cap. *Cum homines*, cap. *Non est*, cap. *Tua nobis*, & expressius cap. *Cum non sit*, de decim. Scio, colonum partiarium, siue mediarium debere decimas soluere ante expensarum deductionem cap. *Tua nobis* de decim. Dubito verd, num possit consuetudine introduci, ut fructuum decimationem semen mandatum terra, & aliæ expensæ deducantur?

127
Minime
potest.

Minimè potest. Quia in tanti ponderis rebus mutandis tanta quidem Sacrorum Ministrorū iniuria, non potest consuetudo subsistere, nisi subsit summi Præsolis privilegium, aut compositio facta superioris auctoritate. Sic Sotus l. 9. de iust. q. 4. a. 2. Bertrand. volum. 6. consil. 188. n. 6. 7. 8. 15. 17. & 18. & vol. 7. consil. 84. n. 1. & 3. citans Hostiensensem, Innocentium, & alios.

128
Potest
min.

Potest omnino. Quia modus decimarum reddendi sine seminis, & altarū expensarū deductione est iure Ecclesiastico introductus: Ergo contra illud potest consuetudo præualere. Ita Aragon. l. 2. q. 87. a. 2. Suar. to. 1. de Relig. lib. 1. c. 35. nu. 6. Manu. sum. c. 87. n. 4. Ortiz sum. c. 20. §. 11. & alij.

129
Hoc verum
esse videtur.

Hoc verum omnino esse existimo. Nam si ex consuetudine introducta sufficit, ut quis alicubi non teneatur nisi partem vigesimam soluere: cur non sufficiat, ut agricola valeat semina terræ tradita, aliæque expensæ deducere? An non est licita consuetudo in toto ferè orbe Christiano introducta, qua agricolæ eleemosynam è cumulo triticeo ante decimationem elargiuntur? Adeo licita est, ut delinquat (teste Trullencho *libr. 3. Decal. capit. 3. dub. 3. numer. 2.*) cum obligatione restituendi qui impediunt, huiusmodi eleemosynam Religiosis impertiri Igitur poterit introduci consuetudo qua agriculatores possint ante decimationem semen, & expensas deducere. Ex Suarior.

D V B I V M X X I V.

*An sufficiat decimam soluere fructuum stan-
tim ac sunt percepti, etiamsi perfecte
collecti non sint?*

130 *Non sufficit.* **N**on sufficit, Quia *cap. Cum homines ex-*
prelse statuitur, fructuum iam collecto-
 rum soluendam esse decimam. Sic Abbas *ad*
cap. Pervenit. Graffii. l. 2. c. 27. n. 12.

111
Sufficit quidem. Quia sic in leg. si eius, ff. de
rei vend. c. declaratur: Perceptionem fructuum acci-
pere debemus, non si perfecte collecti, sed etiam
capti, id percipi, et terra continere fructus dese-
rit: veluti si oliua, vel qua septe fuerint: & non
duo ab aliquo vinum, vel oleum factum sit, statim
ipse fructum accepisse existimandus sit. Ita Pa-
lo tom. 2. tra. 7. c. 10. deb. vnic. punct. 8. nu. 4. Azor.
l. 7. c. 1. q. 16. Rebuff. q. 12. nu. 2. Moneta de de-
cim. c. 6. q. 2. n. 2.

11
Probabili-
bus bene
fuerunt
signa.
 Sufficere probabiliori ex mente reor fru-
 ctus esse perceptos licet grandæ adhuc è pallea
 non sit excussum. Porro postquam fuerint col-
 lecti, soluenda est istam decimaz, *cap. Cam ho-*
mines, præcipiente. Prævalere autem potest
 consuetudo, vt decimæ prædiales non statim
 soluantur, sed certo tempore, vt Moneta *ciua-*
tur, n. 15. aduertit. Peccat autem lethaliter, qui
 decimas tardius, quam par est, persoluit, *cap.*
Cam homines. Et qui ex tritico, vino, & aliis
 fructibus, instar Caini, deteriores reddit por-
 tionem, si id in notabili quantitate faciat. Le-
 ge Fagundum *prac. 5. lib. 1. c. 4. n. 7.* & Lessium
tom. 1. l. 2. c. 39. d. 3. n. 16.

D V B I V M XXV.

*Antequatur quis solvere decimas etiamsi à
Parocho non petantur, collectionis
tempore?*

133
Minetur. **N**on tenetur. Quia si tempore collectionis
fructum non petuntur, videntur, à Paro-
cho tacite esse remissis : vnde postea peti non
possunt. Sic Archidia. ad cap. 1. de decim. in 6.
Felin. ad cap. Si autem, de re script. Bald. de pre-
script. p. 7. q. 7. n. 12. Adrian. quod. 5. ar. 2. Didac.
Perez ad leg. 1. tit. 5. l. 1. ordinat. Guido dec. 2. 8. 3.
& Paris. consil. 5. n. 26. Faber lib. prim. titul.
2. def. 66.

134
Teneat
quidem.

Teneat solvere, etiam si à Parocho non pe-
tantur. Quia quisque teneat reddere alteri
quod solum est, etiam illo non petente. Sed de-
cimæ sunt Ecclesiæ, seu Parochi; nam diæ ipse,
seu tempus solutionis pro creditore interpel-
lat. Ita Suar. *rom. 1. de Relig lib. 1. c. 37. n. 1. & 2.*
citas Rotam. Guidet. 2. de qq. canon. c. 20. nu.
43. Rebuff. tr. de decim. q. 12. n. 7. Layman. lib. 2.
tr. 6. nu. Barbol. l. 3. de iure Eccles. c. 26. §. 2. n. 43.
Trull. l. 3. Decal. c. 3. d. 4. n. 4. Palao rom. 2. tr. 10.
d. vnic. puncti 8. n. 4.

115 *Revolucionem* hanc certam esse crediderim,
licet innuat P. Castro Palao contrariam esse
 problem. Scio Grassium *p. 2. l. 2. c. 27. n. 15.*
 (citans D. Thomam, Turcrematam, Henri-
 cum, & alios) docuisse, hoc præceptum, cum af-
 fectib. & Mend. Theol. Moral. Tom. V. P. II.

figmatium sit, non obligare ad semper, sed pro loco, & tempore, id est, cū necessitas adest, & decimæ à Ministris petuntur. Si verò necessitas non est, nec petantur aliqua ex causa rationabili, tunc non solucentes minime delinquere. Attamen existimo D. Thomam, & alios loquutos fuisse de locis, vbi per consuetudinem, vel per Ecclesiæ remissionem sunt decimæ abrogatæ: & ibi ait Angelicus Doctor, non peccare, qui non solunt, quamvis velit esse paratos ad soluendum, si petantur.

D V B I V M X X V I.

*An ex vi communis iuris teneantur pa-
rochiani decimas tritici, hordei, &
aliorum fructuum in Clerico-
rum horrea deferre, si pu-
blica sint?*

Teneantur quidem, si horrea sint publicè deputata, ad quæ decimæ deferantur, vel si non sint publica, leui sumpta, & labore ad horrea Clericorum, vel eorum domos valeant deferri. Quia videntur ad id publice exponi. Et quia id gerendum innuitur *cap. Reuerentiis*, verb. *In horrea*, & *Cap. Decimas*, verb. *In horreum*. Sic ibi Gloss. Archidiaconus, & Turrecrem. Lancellot. ad leg. *Curis*, de *am. legat.* Riccius in *coll. 1. an. decis. par. 6. decis. 239* & *2392*. Couartius *lib. 1. variarum*, *cap. 17. num. 8*. Hic quidem, si horrea sint publicè deputata, alij verò absolute tenent defensas esse decimas in horrea, etiam si publicè non fuerint exposita, idque communi vltu confirmant.

Minime tenentur ex vi iuris suis sumptibus etiam leuibus in Clericorum horrea etiam publice exposita decimas deferre. Quia ad id parochiani nec vilo expresso iure, nec pacto obligantur. Si autem alicubi vt in Nauarra Regno decima in Clericorum horrea vel domos decimar parochianorum sumptibus deferuntur, id confuetudo, non ius operatur. Ita Layman lib. 4. tractat. 6. cap. 5. num. 2. Suar. tom. 1. de Relig. lib. 1. cap. 4. num. 1. Rebuff. de decim. questio. 6. num. 1. asserens, decimas soluendas esse in locis, in quibus sita sunt pradia iuxta cap. fin. de Parochiis, nisi confuetudo in contrario pretereberit. Palao tom. 2. tractat. 10. dub. vnic. punct. 8. numer. 5. Reginald. lib. 19. numer. 49. Trullench. lib. 3. Decal. cap. 3. dub. 4. numer. 2.

Profectò cum de his nil determinatum iura statuere, singularum Ecclesiarum consuetudini parendum. Consecrudo etenim in his, lex est reputanda, cum lex scripta non habetur. Vnde siue in agro fructus collecti relinquuntur, siue ad horrea, vel domum Clericorum portari debeant, totum locorum consuetudini relinquentur. Sufficere autem huic consuetudini ad legem stabilientiam existimo, quod decem annis vigerit, eo quod sit de re, quæ non est iure prohibita. Adnotat Lessius l. 2. c. 6. d. 14, n. 16.